

[Udenrigsministeren.]

lutionen om Grækenlands og Tyrkiets optagelse og dermed påtog sig at forelægge for den danske rigsdag en beslutning om dels at undertegne den protokol, som er knyttet til denne resolution, dels senere at ratificere denne protokol?

Jeg nærer ikke nogen som helst tvivl om, at det argument, der vejede tungest hos de lande, som først var imod og senere skiftede stilling, var, at de to lande har ganske overordentlig stor strategisk betydning for Vestens forsvar, og at denne betydning, den nære tilknytning, der er mellem disse landes forsvar og Vestens, ville medføre, at angreb på et af dem eller på dem begge uvægerligt måtte føre til en stormagtskrig, hvori Atlantmagterne under alle omstændigheder ville blive inddraget. De militære sagkyndige, der har haft adgang til — og også på mødet havde adgang til — at udtale sig om disse spørgsmål, var alle enige om, at hvad enten Grækenland og Tyrkiet slet ikke blev optaget i nogen sikkerhedspagt, eller de var medlemmer af en Middelhavspagt, eller de blev optaget i Atlantpagten, ville virkningen af et angreb på dem være ganske den samme for de vesteuropæiske landes vedkommende. Det ville ikke være muligt for Vesten at se på et sådant angreb uden reaktion, fordi dette angreb ville blotlægge Atlantmagternes sydlige flanke; derfor var det også den almindelige opfattelse, at denne reaktion måtte udløse en verdenskrig.

Situationen ville altså blive den, at medens vestmagterne under alle omstændigheder ville se sig nødsaget til under den ene eller anden form at komme Grækenland og Tyrkiet til hjælp, ville disse to lande ikke have den ringeste forpligtelse til at bistå Atlantmagterne, hvis disse blev udsat for angreb. Med andre ord: alle byrderne ville, således som forholdene ligger, indtil de to lande er optaget i pagten, hvile på Atlantmagterne, medens Grækenland og Tyrkiet ville være uden forpligtelser, men i realiteten være sikre på at få en hjælp, dog naturligvis ikke en så effektiv og planlagt hjælp, som tilfældet vil være, når de er medlemmer af pagten.

Så kunne man heroverfor spørge, om det samme ikke kunne nås igennem en Middelhavspagt, således som det egentlig var Danmarks tanke. Jeg vil gerne overfor det høje landsting fremhæve, at vi ikke har stillet os på det standpunkt ikke at ville have nogen forbindelse med Grækenland og Tyrkiet under den ene eller anden form eller ikke ville sikre dem på den ene eller anden måde, således som vi er sikret. Men vi havde fore-

trukket, at spørgsmålet om deres sikkerhedsproblem var blevet løst igennem en Middelhavspagt. Her blev det meget stærkt fremhævet på Ottawamødet, som det også antydningssvis havde været fremme på stedfortrædermødet, at det næppe var muligt at få gennemført en Middelhavspagt således, at den kunne yde denne sikkerhed. Hertil måtte så føjes, at hvis den skulle have den ønskede strategiske virkning, måtte den omfatte en række lande i Den nære Orient, men det kunne næppe tilvejebringes med de nu herskende meget vanskelige forhold i disse egne.

Da vi kom til endelig drøftelse i Ottawa, lå sagen derfor således, at der ikke var mulighed for at gennemføre en Middelhavspagt; den kunne ikke blive så effektiv, som man ønskede det, og Grækenland og Tyrkiet kunne ikke betragte den som en endelig eller tilfredsstillende løsning, og der var altså ikke nogen mulighed for at samle den fornødne tilslutning til denne tanke.

Et hovedargument, som iøvrigt blev fremhævet med stor styrke, og som også gjorde et stærkt indtryk — og må gøre stærkt indtryk, når Danmark skal tage stilling til dette spørgsmål —, var det endelig, at de to landes optagelse i høj grad vil fremme skabelsen af den magtbalance, som vi sætter lid til som baggrund for bevarelsen af freden. Når disse to lande er tilsluttet Atlantpagten, betyder det en væsentlig øgelse af Vestens forsvarsevne. De kan tilføre Vestens forsvar betydelige og veltrænede styrker og derigennem sikre — som jeg også sagde det før — den sydlige flanke på en måde, som er yderst værdifuld, hvis det skulle komme til krig. Alt dette medførte, at de to regeringsrepræsentanter, som befandt sig i Ottawa, naturligvis måtte tage sagen op til fornyet prøvelse. Disse argumenter kunne ikke undgå at gøre indtryk på ansvarlige ministre, og da vi skulle træffe vor beslutning, kom dertil — foruden disse saglige argumenter for at bøje sig for ønsket om Grækenlands og Tyrkiets optagelse i Atlantpagten — det argument, at hvis vi som det eneste land havde fastholdt vor modstand mod Grækenlands og Tyrkiets optagelse, ville vi dermed for første gang i pagtens historie sætte vetomuligheden i kraft.

Den højtærede finansminister og jeg, der repræsenterede landet og regeringen i Ottawa, mente ikke at turde tage ansvaret herfor, og vi anmodede derfor rådets formand om, at forhandlingerne måtte blive udsat, for at vi kunne få lejlighed til at træde i forbindelse med den danske regering og rigsdag, og efter at vi havde gjort det, og efter at sagen havde været til drøftelse